Čítanka prvouky Letovice

MAS B+
MAS PV
MAS SpRP

Autoři textu: Mgr. Jaroslava Prudilová, Mgr. Ilona Ježová, Mgr. Jitka Rešková,
PaedDr. Zdeněk Peša
Autoři fotografií: Petr Švancara, www.fotohistorie.cz, www.boskovicko.cz
Autor ilustrací: Lubomír Vaněk
Autor dětské kresby: Eliška Navrátilová

Publikace byly vydány díky realizaci projektu spolupráce Programu rozvoje venkova s názvem: Venkov-můj domov aneb „Víš, kde žiješ?“, který společně připravily Místní akční skupina Boskovicko PLUS, o.s., Místní akční skupina Partnerství venkova a Místní akční skupina Sdružení pro Rozvoj Poličska o.s.

Grafická příprava: A.G.A. studio, s.r.o.

Vydáno v roce 2012

1. Orientace v místní krajině

Domov a svět

Každý školák přichází do školy z místa, kde žije. Je to místo, kterému říkáme bydliště, nebo častěji domov. Pojmenováváme tak byt, ve kterém žijeme se svými rodiči, ale můžeme tak pojmenovat i širší okolí své obce i s okolní krajinou.

Listováním v této čítance se budeme snažit, abychom svůj domov poznali co nejlépe. Budeme se krajinu domova nejen učit poznávat, ale i chránit. Poznáme rostliny, zvěř, práci a také život dospělých. Zjistíme, že krajina našeho domova sousedí s jinými krajinami. Ty pak sousedí s dalšími a všechny jsou součástí naší vlasti – České republiky.

Okolí školy

Měsíc září zahajuje nový školní rok. Na každém místě v celé naší zemi se začínají po prázdninách učit žáci ve svých školách.

Přivítají je jejich učebny s lavicemi a židličkami, šatny, chodby i kabinety. Aby se ve škole mohli učit, musí do ní přijít nebo se nechat dovézt, nejčastěji autobusem.

V okolí školy se pohybuje hodně dětí, a proto musí být děti i řidiči vozidel v silničním provozu velmi opatrní.

Okolí domova

Když se řekne slovo domov, představí si každý z vás svou maminku, tatínka, své blízké. Potom si vzpomenete na dům, ve kterém bydlíte, na stromy a květiny na zahrádce. Na místo, kde si rádi hrajete. Jistě si vzpomenete také na své první výpravy do okolí domova.

Polední stín

Slunce na bezmračné obloze ozařuje svými paprsky vše, co je na zemi. Pak mají i lidé, domy a stromy svůj stín. Ten je ráno a večer dlouhý, v poledne nejkratší. Ještě jednu zvláštnost má polední stín. Slunce v poledne svítí od jihu a krátký stín předmětů směřuje k severu.

Řekli jsme si, že jak se pohybuje Slunce na obloze, mění se i poloha stínu. Toho využívali naši předkové, když umísťovali na stěny zámků a kostelních věží sluneční hodiny. Pokud bychom si je chtěli pořídit i my, postupovali bychom takto:

Na rovnou plochu před domem nebo školou vbodneme do země asi 1 metr dlouhou tyč. Každou celou hodinu vyznačíme stín, který tyč vrhá na zem. Zatlučeme zde kolík nebo vyryjeme do země rýhu. Místo označíme číslem, které odpovídá času na hodinkách. Druhý den již hodinky nepotřebujeme, protože stín tyče ukáže na vrypech či kolících postupující čas a denní hodinu.

V naší zemi používáme tzv. letní čas. Proto nejkratší stín, směřující k severu, bude podle letního času seřízených hodinek nikoli ve 12 hodin, ale ve 13 hodin (jedna hodina odpoledne).

Světové strany

Řekli jsme si, že v pravé poledne ukazuje stín předmětu na sever. Postavme se tedy v poledne tak, aby nám slunce svítilo do zad. Náš stín ukazuje na sever, upažená pravá ruka na východ, levá na západ a zády stojíme k jihu.

Sever (S), jih (J), východ (V) a západ (Z) jsou hlavní světové strany. Protože vyznačení čtyř hlavních světových stran pro přesnější určení směrů v krajině nestačí, používáme ještě další čtyři směry. Ty nazýváme vedlejší světové strany.

Mezi severem a východem – severovýchod (SV), mezi jihem a východem – jihovýchod (JV), mezi jihem a západem – jihozápad (JZ) a mezi severem a západem – severozápad (SZ).

Vyznačení hlavních a vedlejších světových stran se nazývá směrová růžice.

Protože určení světových stran, například podle poledního stínu, není příliš přesné, používají lidé k určení světových stran kompas. Jeho otočná magnetická střelka směřuje vždy na sever!

Kam směřuje nejkratší stín?
Kam směřuje stín předmětů při západu slunce?
Která světová strana je proti východu? Která proti jihozápadu?
Kam směřuje magnetická střelka kompasu?

Na vyhlídce

Vyhledáme-li vyvýšené otevřené místo v krajině, kde nám nebrání ve výhledu stromy, pak můžeme otevřít mapu a najít v ní celou řadu věcí, které tvoří krajinu, jež pozorujeme – například kopce a potoky, lesy i budovy.

K orientaci mapy nám pomůže kompas s určením severu. Místo, kde stojíme, je pak v nějaké výšce, kterou lidé určují podle výšky místa nad mořem. Té říkáme nadmořská výška.

V mapě najdeme u vrcholku kopců čísla, která udávají nadmořskou výšku v metrech. Tvary kopců a údolí v mapě označují vrstevnice. Jedná se o čáry v mapě označující stejnou nadmořskou výšku ve vrstvách. Jsou-li vrstevnice blízko sebe, znamená to, že je svah strmý, větší vzdálenosti vrstevnic pak naopak znamenají pozvolné stoupání či klesání krajiny.

2. Domov, obec

Poloha obce v krajině

Obce vznikaly postupně výstavbou obydlí v původní, člověkem nepoznamenané krajině plné lesů a stepí protkané vodními toky.

Vznikaly tam, kde byly pro život člověka dobré podmínky a kde krajina poskytovala možnost obživy. Tou bylo dříve především zemědělství. Pole a políčka získali lidé pokácením lesů, potřebu vody pak naplnila blízkost potoků a řek.

Spojení mezi obcemi tvořila síť cest a později silnic vedoucích od jedné obce ke druhé. Podél těchto cest se pak v obcích stavěly další a další domy.

Dopravní značky, dopravní kázeň

Dopravní ruch musí být řízen, aby nenastal nepřehledný zmatek. Neštěstí na silnicích přibývá, a proto ve všech obcích, i v těch s menším provozem, musí se všichni lidé řídit dopravními značkami.

Protože i ti nejmenší žáci školy se podílejí na dopravním ruchu obce jako chodci, budeme si prozatím pamatovat, že jsou značky, které dávají výstrahu – výstražné, zakazující – zákazy, přikazující nebo ty, co něco vysvětlují nebo radí – informační.

Nakresli dopravní značky, které jsou na silnici a ulicích v okolí tvé školy. Vysvětli, co znamenají.

Viděl jsi křižovatku řízenou světelnými signály? Kde?

Spojení obce se sousedními obcemi

Někteří spolužáci dojíždějí denně do školy, někteří rodiče do zaměstnání. Někdy se vypravíme za svými příbuznými či známými, kteří žijí daleko od nás. Často jim potřebujeme dát nějakou zprávu.

Pro všechny tyto případy je nutné spojení obce se sousedními obcemi i do dalších míst. V minulosti nebylo tolik možností spojení s okolím jako dnes – chodilo se pěšky, jezdilo na koni nebo na voze, až v předminulém století byla do mnoha obcí zavedena železnice.

Rychlým a užitečným služebníkem je telefon, s jehož pomocí můžeme hovořit nejen s kamarádem v sousedním domě, ale i s lidmi za oceánem. Rychle můžeme komunikovat pomocí sms zpráv z mobilního telefonu, nebo e-mailem prostřednictvím počítače. Důležité, osobní dopisy a balíky posíláme poštou. Každá pošta má své směrovací číslo, které se uvádí do adresy.

Dopravní nehoda

Protože jsou děti účastníky silničního provozu, mohou se zde stát svědky nebo dokonce účastníky dopravní nehody. Často ji zaviní svojí neopatrností řidiči, ale i chodci. Mezi chodci jsou to často právě děti.

Důležitá telefonní čísla:

Policie..... **158**
Záchranná služba..... **155**
Hasiči..... **150**
Tísňové volání **112**
(jednotné evropské číslo)

Dopravním nehodám lze ale předcházet. Především dodržováním pravidel silničního provozu, ale také opatrností při přecházení vozovky, nebo dokonalým vybavením jízdního kola.

Jestliže však už k dopravní nehodě dojde, mohou pomoci i děti. Nejspolehlivěji pomohou, když přivolají co nejrychleji někoho dospělého. Ten zařídí vše nezbytné, přivolá policii a záchrannou službu. Někdy, když auto hoří, nebo je nutné zraněné z vozu vyprostit, jsou přivoláni hasiči. Může se stát, že žádná dospělá osoba není k dosažení. Potom se musíte zachovat jako dospělí a pomoc přivolat sami.

Přestože jsou tato telefonní čísla v každém telefonním seznamu, zapiš si je raději hodně hluboko do své paměti!

Viděl jsi někdy dopravní nehodu?
Co se stalo?
Předveď telefonický hovor při ohlášení dopravní nehody. Kam budeš volat?
Jak se máš chovat jako chodec?
Jak přecházíš ulici?
Víš, jak se chovat na zastávce autobusu?
Na co musíš dbát jako cyklista?

Radnice, obecní úřad

Všechny obce a život v nich řídí samospráva obce, kterou tvoří lidé, které si zvolili občané ve volbách. Říkáme jim zastupitelé. Ti pak ze svého středu zvolí starostu a ve větších obcích také radu obce. Starosta pak stojí v čele obecního či městského úřadu.

Úkolem zvolených zastupitelů je, aby po jejich čtyřleté volební období dělali vše potřebné, co občanům pomáhá ke spokojenému životu. Jejich úsilí zhodnotí pak občané v dalších volbách.

Není toho málo, co mají na práci, například starost o místní komunikace, zdravotnická zařízení, školy, kulturní a sportovní zařízení, starost o veřejnou dopravu, vodovod a kanalizaci, o dobré životní prostředí, likvidaci odpadů a další oblasti života obce.

Občané by měli městskému úřadu při plnění všech těchto úkolů podle svých možností pomáhat.

Služby v obci

Mnoho věcí si lidé ve svých domácnostech udělají sami. Někdy však jejich šikovnost nestačí, jindy si chtějí ušetřit námahu a čas. Použijí tedy služeb poskytovaných pracovníky příslušné profese. Ne každý si poradí s kapajícím kohoutkem, málokdo vymaluje byt a opravu televizoru můžeme svěřit jen odborníkům.

Obchody, čistírna oděvů, autoopravna, kadeřník, krejčovství, klempíř, elektrikář, švadlena; to je jen namátkou několik služeb, které lidé v obci vyhledávají.

Mezi služby pro občany řadíme i služby pošty a banky, například spořitelny. Platí, že čím více je dobrých služeb v obci, tím lépe a spokojeněji tam lidé žijí.

Které služby využívá vaše rodina nejčastěji?
Které služby jsou u vás v obci?
Za kterými službami musí občané jezdit jinam?
Které služby poskytují ostatním občanům tví rodiče, příbuzní a známí?

Zdraví a bezpečnost občanů

Zdraví je největší a nejcennější bohatství každého člověka a zdraví občanů je důležité pro každý stát. Zdravé děti chodí pravidelně do školy, zdraví občané pracují v továrnách a podnicích.

Nemoc dětí i dospělých výrazně zasahuje do jejich života. Péče o zdravotní zařízení je proto jeden z hlavních úkolů státu.

O bezpečnost občanů se stará Policie České republiky, v některých obcích jim pomáhá obecní či městská policie.

Kultura a sport v obci

Většina lidí v našem okolí jsou lidé kulturní. Dovedou ocenit vzdělání, rádi čtou, vkusně se oblékají. Téměř každá domácnost má knihovnu, rozhlasový přijímač, televizor, sbírku CD s hudbou, kterou členové domácnosti poslouchají. V bytech najdeme obrazy, sklo, porcelán a jiné věci, které si lidé pořizují pro radost.

Mezi důležité chvíle života občanů patří čas věnovaný sportu. O jeho dobrém vlivu na naše zdraví nikdo nepochybuje.

Zemědělství v obci

Zemědělství je činností člověka, která jej provází od nepaměti. Vedle pěstování řady plodin chováme i domácí zvířata. Právě práce lidí v zemědělství zajišťuje výrobu potravin.

Na rozdíl od těžké práce v minulosti je dnes práce v zemědělství sice často namáhavá, ale díky moderním strojům a zařízením pracuje v zemědělství mnohem méně lidí, než tomu bylo za časů našich prarodičů.

Vedle chovu hovězího dobytka, prasat, ovcí a drůbeže se zemědělci v regionu zabývají pěstováním řady zemědělských plodin. To se děje převážně prostřednictvím velkých zemědělských podniků, zatímco práce na malých farmách se často zaměřuje na ekologické zemědělství bez použití průmyslových hnojiv.

Výrobní podniky v obci

Rodiče některých žáků školy pracují v úřadech, ve zdravotnictví, jako řidiči, v obchodech i v zemědělství. Někteří také samostatně podnikají – ve stavebnictví, ve službách, kovovýrobě. Mnoho lidí pracuje ve výrobních podnicích.

Životní prostředí v obci

Člověk ve svém životě spotřebovává mnoho surovin, stejně jako produkuje velké množství odpadů. Při průmyslové výrobě bývá ohrožen vzduch, voda, půda, rostliny i živočichové. Vedle krajiny lesů, polí a luk existují i krajiny činností lidí hodně poškozené.

Z tohoto důvodu je třeba přírodu chránit, abychom uchovali zdravé životní prostředí pro všechny živé tvory a hlavně pro lidi, kteří budou na zemi žít po nás. Ochrana životního prostředí je nezbytná.

Splaškové vody z kanalizace nemůžeme vypouštět do volné přírody, ale musíme čistit v čistírnách odpadních vod, odpad z domácností třídíme tak, aby do spaloven či na skládky byl odvážen jen ten, který už nedokážeme využít.

Ve třídění odpadů v domácnostech často nejvíce pomáhají děti v domácnostech a žáci škol.

Co víme o minulosti obce

Každá obec má svoji minulost – historii několika století. V krajině najdeme vedle zřícenin hradů i mnoho pozůstatků zaniklých obcí, dnes již jen hromad kamení v polích či lesích.

Mnoho původně malých obcí se rozrostlo do velikosti měst. Výstavba nových domů v některých obcích pokračuje rychleji, jinde pomaleji. Na místě starých domů rostou nové, řada starších domů je opravována či přestavována.

Naši předkové zažívali často těžké doby, v historii obce však najdeme i úspěchy a také mnoho významných rodáků.

Historii své obce by měl znát každý. Děti se dozvídají hodně prostřednictvím vyprávění starších lidí a příbuzných nebo z různých pověstí.

Pověsti o obci a okolní krajině

Každá obec má své pověsti, které dědečkové či babičky vypravovali svým vnukům. Když děti zestárly, zase je předávaly svým vnoučatům. Sem tam si něco přidaly, leckdy se o některé události začala vypravovat pověst nová.

Tak máme pověsti plné pohádkových postav i nepohádkových příběhů. Určitě jste z místa vaší obce nějakou slyšeli. Umíte ji vyprávět?

3. Krajina mého domova

Poznávání okolní krajiny

Naše vlast je krásná. Střídají se tu roviny v blízkosti řek s kopcovitou krajinou i horami. Podle zásahu činnosti člověka do krajiny rozlišujeme několik typů krajiny:

Přírodní krajina

Tak říkáme krajině kopců, vrchovin, či hlubokých lesů málo poznamenané činností lidí.

Kulturní krajina

Pokud je krajina na první pohled ovlivňována činností lidí, jako je například zemědělská činnost, hovoříme o krajině kulturní. V ní člověk hospodaří.

Lesohospodářská krajina

Je krajina člověkem vysazených lesů, které nahradily původní porost. Je určena k těžbě dřeva. Vytěžený les je nahrazen výsadbou nového. Nerovnováha mezi těžbou dřeva a výsadbou nového lesa může krajinu velmi poškodit.

Zemědělská krajina

Je krajina polí, pastvin, luk, případně vinic či chmelnic. Velkoplošná zemědělská výroba a necitlivé postupy při setí a sázení hospodářských rostlin mohou vést k erozi půdy, která je nenahraditelná.

Umělá krajina

Těžební krajina

V některých částech naší země se těží důležité horniny a nerosty. Takovou krajinu je po ukončení těžby zase třeba navrátit přírodě.

Průmyslová krajina

Krajina průmyslová je plná továrních budov, hal a skladů, silnic a železnic s provozem způsobujícím zátěž životního prostředí.

Městská krajina

Je krajina domů, bloků domů, ulic a náměstí, obchodů a nádraží. Je to krajina nejvíce pozměněná lidskou činností.

Vody v krajině

Voda je nositelkou života. Při jejím nedostatku rostliny i živočichové hynou. V našem kraji je poměrně dost srážek, protože zde často prší. Nejlepší zásobárnou vody je les, který vodu zadržuje. Plocha lesů však není velká. Z tohoto důvodu je nutné, aby vytěžené dřevo v lesích bylo nahrazeno mladým lesem.

Po deštích se zadržená voda vpíjí do země, vzniká tak podzemní zásoba vody. Na některých místech vyvěrá jako pramen a vytváří potůček stékající do údolí. Postupným sloučením více potůčků vzniká potok. Ze soutoku několika potoků se stává řeka.

Co dokáže déšť

Jak jsme si již řekli, déšť dává krajině vláhu, doplňuje zásobu podzemní vody. Je-li však liják prudký, nestačí půda vláhu přijmout, začínají se v ní tvořit stružky a voda odplavuje písek, kamínky a půdu. Strhává i větší kamínky, a to vše odnáší rozvodněnými koryty potoků.

Nestačí-li koryta potoků vodu přijmout, voda se rozlévá do okolí a vznikají povodně.

Čistota pramenů a zdrojů pitné vody

Když víme, kolik stojí voda, která nám teče doma z kohoutku, uvědomíme si, že voda nějakou cenu má. Teprve tehdy, když za ni citelně zaplatíme, začínáme šetřit.

Čistá voda však nikdy nebyla samozřejmost a její zavedení až ke kohoutku v bytě už vůbec ne. Dříve si lidé nosili vodu ze studánky nebo ze studny. Dodáním vody do bytu však práce vodohospodářů nekončí. Ještě je nutné odvést odpadní vodu kanalizací a vyčistit ji.

Přestože největšími odběrateli vody jsou velké provozy, může i opravený kapající kohoutek v bytě ušetřit docela významné množství vody, které je třeba jinde.

Mytí auta u potoka, olej vypuštěný na zem, to považujeme za zločin páchaný na nás všech. Pro pachatele takovýchto činů nehledejme omluvu!

Již dnes je možné potravu pro malé děti připravovat pouze z vody z hlubokých vrtů na několika místech v naší zemi a dodávané do obchodů v lahvích. Dělejme vše pro to, abychom nemuseli pro veškerou pitnou vodu jezdit do vysokých hor.

Rekreační oblasti v obci a okolí

Říká se, že nejenom prací živ je člověk. Toto přísloví nám připomíná, že je třeba i odpočívat.

Ve venkovské krajině je celá řada míst, kde je možné odpočívat i aktivně. Například jízdou na kole, vycházkami, koupáním, lyžováním a pobytem v přírodě.

Historické památky v krajině

Život našich předků připomínají do dnešních dní různé stavby, které si lidé stavěli z nejrůznějších důvodů.

Na kopcích můžeme najít zříceniny nebo dosud zachovalé hrady jako opevněná sídla dřívějších pánů. Ti si později nechali stavět mnohem honosnější a pro bydlení vhodnější zámky.

Pro bohoslužby bylo postaveno mnoho kostelů a kaplí, kolem cest nacházíme řadu křížů a božích muk. Nezřídka na těchto stavbách najdeme i letopočet, kdy byly postaveny.

Ve městech můžeme vidět staré měšťanské domy, na venkově pak zachovalá selská stavení stavěná ze dřeva.

Jak se obec a okolí mění

Dnes, v době mobilních telefonů, internetu, satelitní televize a robotů v továrnách zapomínáme, že ještě nedávno tyto technické vynálezy člověk neznal.

Automobilová doprava zkrátila vzdálenosti a události z celého světa máme díky internetu a televizi takříkajíc z první ruky.

Stísněné a po večerech temné domy bez elektřiny, prašné cesty, vozy tažené koňmi, školáci docházející do školy bez bot. To je obraz ani ne sto let starý.

Rozhlédněme se po svém okolí a zkusme se zamyslet, jak se naše obec a náš domov změnily. Určitě vám při tom pomohou při vyprávění vaši rodiče nebo dědečkové a babičky.

4. Orientace v místní krajině

Domov a svět

Naší vlastí je Česká republika. Naším domovem je město či vesnice, kde žijeme. Může to být dům nebo byt, kde bydlíme a kam se rádi vracíme. Jsou to známé ulice nebo cestičky, na nichž známe každý kámen. Je jím také krajina, kterou poznáváme při vycházkách a výletech.

Kde je tvůj domov? Jak vypadá krajina vašeho domova, školy?
Protéká vaší krajinou potok nebo řeka? Je zalesněná, nebo převládají pole a louky?

Okolí školy

Letovická škola je moderní budova stojící na ulici Komenského, nedaleko centra sociálních služeb. Vedle školy je nový sportovní areál s několika hřišti a atletickým běžeckým oválem. Sportovní areál je využíván jak žáky základní školy, tak i sportovní veřejností.

Díky vyvýšené poloze je od školy zajímavá vyhlídka na část města, železniční trať a klášter.

Z vycházek v prvouce jistě znáte i zámecký park, který je také nedaleko školy.

Pamatujte, že při cestě do školy musíte být velmi opatrní. Silnici přecházejte po vyznačených přechodech pro chodce. Před vstupem na vozovku se nejprve rozhlédněte vlevo, pak vpravo.

Cestou do školy si také všímejte dopravních značek, učte se je poznávat a dodržujte dopravní předpisy.

Co ve škole rádi děláte? Co se vám na naší škole líbí?
Znáte dobře okolí své školy? Popište je.
Vyprávějte, jak se chováte při cestě do školy.

Okolí domova

Každý žák přichází nebo přijíždí do školy z místa, kde žije, ze svého domova. Většina z vás bydlí ve městě Letovice v rodinném nebo bytovém domě. Někteří máte svůj domov v okolních obcích a denně do letovické školy dojíždíte.

Pro nás všechny je domov místem, kde žijí naši blízcí a kde jsme v bezpečí. Domov je místo, kam se rádi vracíme.

Znáš svoji adresu?
Jak vypadá váš dům? Popiš ho a nakresli.
Je v okolí vašeho domu něco zajímavého?

Na vyhlídce

Místo, ze kterého můžeme sledovat okolní krajinu, označujeme jako vyhlídku.

Čím výše takové místo je, tím větší část krajiny můžeme sledovat.

Místo, ze kterého pozorujeme krajinu, označujeme také jako stanoviště.

Letovice leží v kotlině obklopené zalesněnými kopci. Tato kopcovitá krajina nabízí množství překrásných výhledů na město a jeho okolí.

I ve městě samotném je řada zajímavých vyhlídek. Ze zámeckého balkonu uvidíme západní část města, vyhlídka před klášterem Milosrdných bratří otevírá pohled na část letovického náměstí a okolní lesy.

Možná jste si všimli, že i ze sportovního areálu školy máme překrásnou vyhlídku na část Letovic.

Někteří z vás Na Vyhlídce dokonce bydlí – jmenuje se tak totiž jedna z ulic Letovic.

Odkud můžeme sledovat krajinu okolí Letovic?
Znáš nějakou vyhlídku, odkud můžeme pozorovat Letovice?
Navštívili jste s rodiči nějakou vyhlídkovou věž?
Vyhlídková věž se nazývá ROZ _ _ _ _ _ A.

5. Domov, obec

Poloha obce v krajině

Letovice leží na soutoku řek Svitavy a Křetínky v Letovické kotlině, která se nachází mezi okraji Drahanské a Českomoravské vrchoviny. Město je obklopeno zalesněnými kopci.

Nejvyššími místy v okolí Letovic jsou Strážnice s výškou 443 metry nad mořem, Kopanina vysoká 524 metry, Písečný vrch a Eliášova hora.

Některé svahy kopců jsou využívány zemědělci. Proto zde můžete vidět pole a louky.

Letovice se nacházejí v oblasti mírného podnebného pásu. Klimatické podmínky zde lze charakterizovat jako mírně teplé a vlhké s mírnou zimou.

Náměstí a většina důležitých budov leží v údolí na řece Svitavě.

Jak se jmenují řeky, které protékají Letovicemi?
Která z nich pokračuje dále k Brnu?
Jak se jmenují nejvyšší místa v okolí Letovic?

Sousední obce

Tak jako vy máte své sousedy v místě bydliště, tak i město Letovice má svá sousední města, městečka, vesnice či usedlosti. Někteří z vás jste v těchto vesnicích doma a do Letovic dojíždíte za vzděláním. Pamatujme na to, že sousedé by si měli navzájem pomáhat a vážit si jeden druhého. Místními částmi Letovic jsou Babolky, Dolní Smržov, Chlum, Jasinov, Kladoruby, Klevetov, Kněževísko, Kochov, Lhota, Meziříčko, Novičí, Podolí, Slatinka, Třebětín, Zábludov a Zboněk.

Do našeho regionu dále patří:

Deštná

Obec Deštná se nachází na rozhraní Českomoravské a Drahanské vrchoviny. V současné době zde žije 230 obyvatel. První zmínky o obci se datují ke konci 12. a počátku 13. století. V místní části Rumberk najdeme zbytky hradu, který zanikl patrně koncem 14. století.

Horní Poříčí

Obec leží v údolí řeky Křetínky na hranicích Moravy a Čech. Svahy na levém břehu řeky Křetínky jsou tvořeny druhohorními křídovými vrstvami, těženými dříve v několika opukových lomech. Vznik obce Poříčí pravděpodobně souvisí s důležitou obchodní cestou zvanou Trstenická zemská stezka. První písemná zmínka o Poříčí je z roku 1360, kdy obec patřila k panství Louka. Ve středu obce stojí kaple Nanebevzetí P. Marie, která byla postavena v roce 1850 a je významnou historickou památkou. Za zmínku též stojí kaplička Sv. Trojice postavená v polích.

Horní Smržov

Obec leží v nadmořské výšce 450 m n. m. K obci náleží část Luhy a Draha (místní názvy). Okolní krajina je kopcovitá, nejbližší vrch Kojetina má 586 m n. m. První zmínka o obci je z roku 1294, její původní název byl Smržův dvůr. Do roku 1986 patřil Horní Smržov k obci Deštná – Roubanina. V roce 1986 byla Deštná – Roubanina připojena správně k městu Letovice. Od roku 1990 je samostatnou obcí s obecním úřadem, což je v historii obce poprvé.

Křetín

První zaručená zpráva o této obci je z roku 1308. Křetín leží na bývalé Trstenické stezce (středověká obchodní stezka) táhnoucí se Českomoravskou vrchovinou ke Svojanovu. Z nejvýznamnějších majitelů tohoto panství lze připomenout hraběnku Des Fours Walderode, která roku 1897 panství koupila. Žila v nově vybudovaném zámku uprostřed anglického parku (dnes sídlo dětské ozdravovny). V obci se dále nachází barokní kostel sv. Jeronýma, socha sv. Jana Nepomuckého z 18. století a architektonicky zajímavá novodobá fara z roku 1995.

Lazinov

Obec Lazinov se nalézá na levém břehu přehrady Křetínky. V historických pramenech se setkáme se jménem obce až roku 1420, tehdy byl Lazinov součástí letovického panství pánů z Lomnice. Název obce je odvozen od staročeského slova laz označujícího obdělaná pole a pastviny na svazích kopců.

Svitávka

Tento městys leží jižně od Letovic na železniční trati Brno–Česká Třebová. V roce 1962 byly východně od obce Svitávka v obecní cihelně nalezeny pozůstatky člověka. Kostra patřila pravděpodobně dospívající dívce. Stáří nálezu se odhadovalo na 24 000–30 000 let. Kostra je uložena v Národním muzeu. Od počátku 19. století je v kraji zaznamenán bouřlivý rozvoj textilního průmyslu, zejména zpracování vlny. Textilní továrna zaměstnávala obyvatele Svitávky ještě donedávna. Díky nové cyklostezce můžeme Svitávku navštívit i na kole.

Skrchov

Malebná vesnice v údolí řeky Svitavy, která svým tokem vytvořila během staletí členité meandry (zákruty řeky). Obec se nachází 4 kilometry severně od Letovic podél silnice na Svitavy. Na obecní návsi je pěkná zvonička jako ukázka lidového stavitelství.

Vísky

Za své aktivity získala obec Vísky v roce 2008 významné ocenění – zvítězila v soutěži Vesnice roku Jihomoravského kraje. Obec leží 7 km od Letovic. Tato hezká vesnice s 237 obyvateli se může pyšnit jedním z nejstarších kostelů na Moravě (kostel svatého Michala).

Vranová

Obec rozkládající se na pravém břehu přehrady Křetínka získala pravděpodobně své jméno po svém zakladateli Vránovi, takže původní název zněl Vránova osada. Říkalo se původně Vránova osada. Zakladatel obce se stal dědičným rychtářem, který zastupoval vrchnost. Měl právo šenku (hostince) a prodeje soli. Pověst vypráví o hrádku a místu, kde měl stát. Dodnes se tam říká Na Hradisku. Až do roku 1912 sahá historie ochotnického divadelního spolku, který byl znovu obnoven v roce 2002 a baví své diváky dodnes.

Které sousední obce Letovic jsi navštívil(a) nebo ve které žiješ?
Pomocí mapy urči, které obce leží jižně, severně, východně a západně od Letovic.
Které zajímavosti o okolních obcích tě zaujaly?

Hlavní části obce

Náměstí v Letovicích má obdélníkový tvar, na západní straně je ohraničeno železničním mostem, na východě je kruhový objezd. Protéká jím řeka Svitava. Od náměstí vybíhají všemi směry ulice do různých částí města.

Náměstí obklopují domy, které byly vybudovány především v 19. století. Stojí zde základní umělecká škola, pošta, lékárny, banky a obchody.

Ve středu náměstí stávala původní radnice. Nová budova radnice, ve které nyní sídlí městský úřad, byla postavena v roce 1886. Před městským úřadem stojí socha Tomáše Garrigua Masaryka, našeho prvního prezidenta, podle kterého je náměstí pojmenováno.

Jak se nazývá náměstí v Letovicích?
Která řeka protéká přes náměstí?
Které významné budovy se na náměstí nacházejí?
Na které straně náměstí vede železniční trať?

Uliční síť

V dávných dobách vedly Letovicemi pouze ušlapané kamenité cesty a stezky, které lidé nazývali podle toho, kam vedly.

Později byly ulice dlážděny a časem nahradil dlažbu asfalt. Zároveň se ulice začaly označovat názvy.

Nejstarší ulice v Letovicích se nacházejí v okolí Masarykova náměstí: Česká, Na Požáru, Československrátrská, Pod Kostelem, Pod Klášterem, Nové Město, Na Plese, Rybníky.

Ulice s velkým dopravním provozem jsou Tyršova, Nádražní a Pražská.

Ve které ulici bydlíš? Popiš svoji cestu do školy pomocí názvů ulic.
Které ulice vedou od kruhového objezdu? Ve které ulici se nachází základní škola?

Spojení obce se sousedními obcemi

Dopravní prostředky slouží k osobní nebo nákladní přepravě. Pro zajištění přepravy osob slouží v našem městě rozsáhlá síť autobusových linek a vlakových spojů. Díky ní někteří z vás dojíždějí denně do školy, vaši rodiče do zaměstnání.

Letovice mají výhodnou polohu na křižovatce dopravních cest. Nejdůležitější silniční komunikací je silnice Brno–Svitavy. Letovicemi vede také významná železniční trať Brno–Česká Třebová.

Všichni řidiči musí dodržovat dopravní předpisy a respektovat dopravní značky. To platí i pro chodce i cyklisty. Dopravní značky dělíme na výstražné, zákazové, příkazové a informační. Dopravním nehodám lze předcházet bezpečným chováním v silničním provozu. Když však už k dopravní nehodě dojde, je důležité znát tato telefonní čísla: 112, 150, 155, 158.

Víte, kam se pomocí těchto čísel dovoláte?

Jaké dopravní prostředky používáte? Nakreslete dopravní značky, které jsou v okolí školy.
Vysvětlete, co znamenají. Popište, jak lze bezpečně přejít vozovku.

Radnice, obecní úřad

Až do roku 1891 stávala na letovickém náměstí budova staré radnice. Protože byla postavena převážně ze dřeva, časem zchátrala a byla zbořena. Nová budova radnice byla postavena roku 1886 a stojí na svém místě dodnes. V nedávné době byla letovická radnice opravena a zmodernizována.

V současnosti sídlí na radnici městský úřad. V čele města stojí volený starosta. Úkolem městského úřadu je například vedení účtů města, evidence obyvatel, jejich počet, sňatky, narození nových občanů a podobně. Sídlí zde i stavební úřad. V roce 1993 zřídil městský úřad také městskou policii, která má za úkol zajišťovat bezpečnost ve městě.

Městský úřad rovněž zajišťuje mnoho kulturních a sportovních akcí. Je i zřizovatelem základní školy a dalších důležitých organizací ve městě.

Kde se nachází Městský úřad Letovice?
Znáš některého ze členů zastupitelstva?
Co patří k úkolům městského úřadu?

Zdraví a bezpečnost občanů

Většinu zdravotnické péče pro obyvatele Letovic a okolních obcí zajišťují soukromí lékaři. Jejich ordinace jsou rozmístěny v různých částech města.

Ve městě také pracuje nemocnice, která je umístěna v budově kláštera Milosrdných bratří.

Při závažnějších zdravotních problémech musí obyvatelé Letovic využít nemocnice v Boskovicích, Svitavách, Blansku nebo v Brně.

K prodeji léků slouží Letovicím dvě lékárny. Obě najdeme na Masarykově náměstí.

O bezpečnost obyvatel se v Letovicích stará městská i státní policie, které sídlí také na Masarykově náměstí.

Které lékaře v Letovicích jsi navštívil?
Kde v Letovicích najdeme lékárnu?
Jak je možné předcházet běžným onemocněním?
Jaký rozdíl je mezi nemocí a úrazem?

Kultura a sport v obci

Naše město pořádá pro své občany různé kulturní akce. Centrem tohoto dění je městské kulturní středisko, kam můžete zajít na zajímavé koncerty pro děti i dospělé, divadelní představení, besedy, přednášky, plesy i rehabilitační cvičení.

Nedaleko náměstí se nachází informační centrum a veřejná knihovna.

Mnoho dětí také navštěvuje ZUŠ. Velmi známý je Velký dechový orchestr s mažoretkami.

O dění ve městě se dozvíme i v tištěném Zpravodaji města Letovic.

Letovice nabízejí i sportovní vyžití na různých sportovištích, jako jsou tenisové kurty, letní koupaliště, minigolf, fotbalové hřiště, sportovní hala aj.

Navštívil jsi už nějaké divadelní představení?
Víš, kde se nachází městské kulturní středisko? Jaké knihy čteš nejraději?
Víš, kde je knihovna? Jsi jejím čtenářem? Který sport máš nejraději?

Výrobní podniky v obci

K rozvoji Letovic přispíval v minulosti především textilní průmysl. V roce 1754 byla ve městě založena plátenická manufaktura (rukodělná dílna), později známá jako Faberova továrna, která proslula výrobou tylu a krajek a řadila se k nejvýznamnějším výrobcům tohoto zboží na Moravě. Letovice byly známé i výrobou keramiky a šamotových kamen.

V současnosti patří mezi nejvýznamnější průmyslové podniky města:
Tylex – výrobce záclon, krajek, tylů (jemná textilie) i technických síťovin
Letovické strojírny – výroba převážně zemědělských strojů
Letoplast – výroba součástí z plastů pro výrobní spotřebu
Keramika Letovice – výroba a prodej kachlí pro stavbu kamen a pecí
Alfachem – výroba a prodej mycích a čisticích prostředků
Českomoravská textilní – výroba bytového textilu – např. záclon, ubrusů, závěsů
Kamenoprůmysl Komárek – kamenovýroba např. z žuly (vyvřelá hornina) či vzácného mramoru

Jaký průmysl byl v Letovicích v minulosti?
Jak se nazývala dílna, kde se v dávných dobách vyrábělo především manuálně – ručně?
Které průmyslové podniky jsou v Letovicích dnes?

Zemědělství v obci

Jistě víte, že zemědělství je významné pro výživu nás všech.

A to hlavně pěstováním zemědělských plodin (například obilí, kukuřice, brambor), dále výrobou masa a mléka. Zemědělci také významně přetváří krajinu našeho domova.

Zemědělstvím se lidé začali zabývat již v pravěku. Od té doby lovci a sběrači si začali sami pěstovat první rostliny a ochočovat zvířata pro svoji obživu.

Současné zemědělství v Letovicích a okolí se zaměřuje především na pěstování méně náročných plodin (například kukuřice, obilovin, brambor) a chov skotu (kráva, býk, tele).

Někteří z vás pijí mléko z mléčného automatu nedaleko náměstí. Ten zde instalovala zemědělská firma Ledeko Letovice.

Zemědělské výrobě značně pomáhá moderní zemědělská technika. Součásti některých zemědělských strojů jsou vyráběny v Letovických strojírnách.

Pamatujte si, že dobří zemědělci se chovají jako dobří hospodáři, kteří o přírodní bohatství naší krajiny pečují a chrání ho.

Jaký význam má zemědělství pro náš život?
Které výrobky by zmizely z obchodů, kdyby zaniklo zemědělství?
Jaké zemědělské stroje znáš?

Životní prostředí v obci

Važme si toho, že Letovice patří k městům s čistým ovzduším. Naše město se může pochlubit i krásnou přírodou s rozsáhlými okolními lesy. Na naše území zasahuje i přírodní park Halasovo Kunštátsko. Unikátní je také Zámecký park Letovice, který byl pro svůj charakter a vzácné dřeviny vyhlášen přírodní památkou.

Jaké činnosti mohou naše životní prostředí ničit?

Na znečištění ovzduší se podílí automobilová doprava, spalování uhlí a dřeva v domácnostech i výrobních podnicích. Dále pak vypouštění odpadních vod do řek, zakládání černých skládek s nebezpečným odpadem, ale i odhazování odpadků jinam než do odpadkových košů. Tyto pro-

blémy pomáhá ve městě řešit čistírna odpadních vod, vytápění domácností a podniků plynem i pravidelný svoz odpadu. Po našem městě jsou rozmístěny kontejnery na tříděný odpad, který končí ve sběrném dvoře.

Choďte do přírody, radujte se z jejích krás, pečujte o své prostředí. Každý z nás může pomoci s péčí o čistotu města.

Jaké životní prostředí je v Letovicích?
Kam dáváte domovní odpad?
Víš, jaké barvy mají kontejnery na sklo, papír, textil a plasty?
Víš, co všechno se podílí na znečišťování ovzduší?
Jak můžete pomoci chránit životní prostředí?

Co víme o minulosti obce

Traduje se, že jméno Letovice je odvozeno od mírnějšího podnebí. Odjakživa zde prý bylo léto delší než v okolí, bylo zde léta více, proto Letovice.

Jinde zase čteme, že název Letovice je odvozen od náčelníka Leta, který se svým lidem Letovice založil a po sobě pojmenoval.

Znak Letovic je odvozen z erbu pánů z Letovic, který měl ve svém erbu dvě zkřížené černé ostrve (sukovité hole) po šesti sucích na zlatém štítě.

Okolí Letovic bylo osídleno už před několika tisíciletími. Byly nalezeny pozůstatky vlka, soba i nosorožce. První lidé, o jejichž životě se zachovaly památky, žili v jeskyních a dírách vyhrabaných v zemi. Užívali nástroje a zbraně vyrobené z rozštípaného křemene – pazourku i z kostí zvířat.

První písemné zmínky o Letovicích pocházejí z roku 1145.

Za vlády Přemyslovců bylo město důležitou křižovatkou obchodních cest. Vybíralo se zde mýto (poplatek za použití cest).

Ve středověku se v Letovicích pořádaly výroční trhy – jarmarky. Držívaly se několik dnů a ve městě bývalo veselo. O místě a konání jarmarku se trhovci dovídali z tzv. kalendářů, kde se uvádělo, jaký trh to bude – zda se zbožím nebo s dobytkem.

V husitských dobách byly Letovice vypáleny.

V 15. století byl v Letovicích přeložen z latiny do staročeštiny cestopis Marca Pola – Milion.

V 16. století dobyli město Švédové.

K rozvoji města přispíval především textilní průmysl. Letovice prosluly i výrobou keramiky a šamotových kamen.

Na začátku 20. století zde sídlilo již téměř 3 000 obyvatel.
V roce 1936 byly Letovice povýšeny na město.
Období druhé světové války nám připomíná Památník umučených u koupaliště.

Jak vznikl název Letovice? Co je ve znaku města Letovice?
Kde můžeme znak najít?

Pověsti o obci a okolní krajině

Za starých časů, kdy lidé chodili k sobě na návštěvu, aby drželi „černou hodinku“, vznikaly desítky různých pověstí. Seznamte se s některými z nich.

Divoženky na Letovicku

V dávných dobách nebylo radno svobodným chasníkům vycházet v noci příliš daleko za vesnici. Snadno se totiž mohlo stát, že by padl do osidel divoženek. Jakmile chytily mládence, musel s nimi tancovat tak dlouho, až ho utancovaly k smrti. Ale lidé věděli, kde divoženky rády tancují. V těch místech bývala kola tmavé trávy.

Třebětínský hastrman

Hastrman z Třebětína chodíval kupovat maso k řezníku Blahovi. Řezník mu chtěl posloužit, sekerou naznačil díl, který hodlal zákazníkovi useknout. Jakmile zvedl sekyru, hastrman zvolal: „Víc!“ Řezník znovu napřáhl a hastrman volal: „Ještě víc!“

„Tak ukaž, kolik toho chceš,“ rozezlil se řezník. Hastrman ukázal prstem, ale to už měl řezník napřaženo a ťal. Spolu s kusem masa usekl hastrmanovi prst.

„Za to se ti pomstím,“ zlostně zařval hastrman a byl tentam. Čas běžel, až jednoho dne čekali lidé na maso, ale řezník krám neotvíral. Našli ho utopeného v bečce pod okapem.

Kamenná svatba

Za Kochovem se nacházejí kamenné útvary, ve kterých je možno rozeznat kočár s koňským spřežením a nevěstu se ženichem. Když prý tudy projížděla jednou svatba, před kočárem se objevila stařena, která prosila o almužnu. Nic nedostala, sklidila jen nadávky a kočí ji švihl bičem. Stařena pronesla zaklínací slova: „Bodejž byste všichni zkameněli!“ A vtom se to stalo. Kočár se zapřaženými koňmi i se svatbou zkameněl. Stařena prý je proklela. Tak doplatili svatebčané na svoji lakotu.

Znáš některou jinou pověst z okolí Letovic? Zkus ji vyprávět.
Které nadpřirozené bytosti se v pověstech objevují?

6. Krajina mého domova

Poznávání okolní krajiny

Letovice se nacházejí 47 km severně od Brna a 27 km jižně od Svitav. Krajina Letovic leží na rozhraní nížiny Malé Hané a Českomoravské vrchoviny.

Město je obklopeno lesnatými kopci, ze kterých je kouzelná vyhlídka na město a jeho dominanty – zámek Letovice, klášter Milosrdných bratří a kostel svatého Prokopa.

Letovice se rozprostírají v údolí řek Svitavy a Křetínky.

Významným krajinným prvkem je vodní nádrž Letovice (místní jí říkají Křetínka), postavená v letech 1972 až 1976 na řece Křetínce. Její délka je téměř 5 km a hloubka až 27 m. Je využívána k rekreaci a rybaření, ale její hlavní význam spočívá v zadržení povodní, které hrozí hlavně v době tání. Přehrada také pomáhá vyrovnávat množství vody v řece Svitavě. Od Letovické přehrady směrem na Svojanov můžeme sledovat přírodní koryto řeky Křetínky. Severně od Letovic pak meandry (zákruty) řeky Svitavy.

Která města leží severně, jižně od Letovic? (použij mapu)
Která vrchovina a nížina je v nejbližším okolí Letovic?

Voda v krajině

Letovice patří do povodí řeky Svitavy, která patří do úmoří Černého moře. Řeka Svitava pramení u obce Javorník. Na území Letovic přibírá Svitava několik přítoků. Nejvýznamnějšími jsou Kladorubka a Křetínka.

Na řece Kladorubce byl vybudovaný Letovický rybník sloužící pro rybolov a rekreaci. Vodní nádrž Letovice, často nazývaná přehrada Křetínka, leží na řece Křetínce. Hlavním posláním přehrady je vyrovnání toku řeky Svitavy a ochrana před povodněmi.

Jaké řeky protékají přes Letovice?
Znáš nějaké vodní plochy v okolí našeho města?

Co dokáže déšť

I klidná řeka se dokáže při tání sněhu nebo po dlouhých deštích rozvodnit. Také prudký déšť může způsobit povodně. Ty se v minulosti nevyhnuly ani Letovicím. V roce 1997 postihla naše město velká povodeň, která zanechala rozsáhlé škody na domech i silnicích. Na řece Svitavě a na jejím přítoku – řece Křetínce, byly proto vybudovány protipovodňové ochrany (ochranné zídky). Jejich úkolem je chránit město až před stoletým průtokem vody.

Zeptej se svých rodičů, zda pamatují povodně roku 1997.

Čistota pramenů a zdrojů pitné vody

V minulosti měly kašny, nádrže a studny nejen význam zásobovací, ale i komunikační. Lidé se potkávali při nabírání vody, hovořili o událostech, které se staly. Vyměňovali si své názory na dění ve městě. S rychlým růstem města už nestačily veřejné studny a kašny, proto bylo nutné postavit vodovod.

Naše město zásobuje pitnou vodou vodovod z Vlkova, Písečné a z Poříčí. Velké zásoby podzemních vod jsou také v okolí Březové nad Svitavou. Březovský vodovod dodává vodu hlavně pro Brno.

V Letovicích se nachází původní vodárenská věž, která je stále funkční technickou památkou.

Kde lidé v minulosti brali vodu? Proč je důležité šetřit vodou?
Jak chráníme čistotu pramenů a zdrojů pitné vody? Odkud je naše město zásobeno vodou?

Rekreační oblasti v obci a okolí

Vyhlášeným místem pro rekreaci občanů Letovic i okolí je Letovická vodní nádrž. Nejvíce je využívána k rybaření a vodním sportům. Koncem léta láká tisíce diváků a sportovců závod dračích lodí. Sportovní vyžití ve městě umožňuje i sportovní hala, několik tělocvičen a dále nový sportovní areál ZŠ Letovice. Vyhlášené jsou tenisové kurty, koupaliště s tobogánem a minigolfem. Letovice mají i letiště Leteckého klubu a fotbalové hřiště pro 2 500 diváků. V okolí Letovic je vyhledávaným rekreačním centrem Agrocentrum Ohrada Vísky.

Které místo k odpočinku, či sportu využívá tvoje rodina?
Která kulturní, či sportovní zařízení Letovicím chybí?

Historické památky v krajině

Zámek

Na návrší v nadmořské výšce 384 metry, kde nyní stojí zámek, se původně nacházela dřevěná tvrz. Ta byla později přestavěna na kamenný hrad se třemi branami a padacími mosty. Jako nejstarší majitelé letovického panství jsou uváděni páni z Letovic.

Hrad byl přestavěn na zámek. Současnou podobu získal ve 30. letech 19. století, kdy byl majetkem rodu Kálnoky. Ve 20. století byl zámek zestátněn. Byly v něm byty, internát a kanceláře zemědělského družstva. Zámek chátral. Později byl zámek vrácen hraběti Alexandru Kálnokymu, který ho v roce 2004 prodal Bohumilu Vavříčkovi z Boskovic. Ten zámek opravuje. Rozlehlý zámecký park je kulturní památkou a chráněným územím.

Kostel sv. Prokopa

Nachází se na návrší nad městem. Vede k němu krytá stupňovitá chodba, takzvaná fortna.

Kostel byl postaven koncem 14. století. Gotická stavba je dlouhá 34 metry a široká 12 metrů. Na vnější kostelní zdi najdeme zazděnou kamennou kouli, přitesanou do podoby obličeje.

Pochází z dob, kdy Švédové dobývali město. Ve věži visí celkem 4 zvony. Tři z nich byly odlity až ve 20. století. Zvon Svatý Prokop však pochází z roku 1528 a podle pověsti jej vyryla ze země svině u Meziříčka. Zvon je velmi těžký – váží 2 800 kilogramů.

Klášter Milosrdných bratří

Byl postaven z daru 24 000 zlatých od Jindřicha Kajetána Blümegena. Ten chtěl, aby součástí kláštera byla i nemocnice. Pod klášterním kostelem sv. Václava se nachází krypta (hrobka).

V klášteře je původní barokní lékárna zdobená freskami (nástěnné malby).

Navštívil jsi některé z uvedených historických budov? Přečti si pověst o zvonu.
Kolik kostelů se v Letovicích nachází?
Ve které z historických budov můžeme navštívit barokní lékárnu?

Jak se obec a okolí mění

Krajina našeho domova byla po tisíciletí přetvářena přírodou.

V dobách před desítkami tisíc let byla mořským dnem, v době ledové byla pokryta ledovcem.

Naši krajinu utvářela sopečná činnost. Svůj vliv na krajinu měla i voda, která vymílala koryta řek a potoků po staletí.

V současné době ovlivňuje naši krajinu hlavně člověk.

Město Letovice se rozrostlo například v části Třebětín, kde vyrostly nové rodinné domky.

Vliv na okolní krajinu má i Letovická vodní nádrž. Ta změnila ráz krajiny v údolí řeky Křetínky. Na dně přehrady leží zbytky domů a stará silnice, která byla přehradou zaplavena.

Krajinu přetváří i zemědělská výroba a lesnictví.

Lesy byly postupně vypalovány a na mýtinách zakládány pole a pastviny. Původní lužní lesy byly nahrazeny smrkovými porosty.

Co se změnilo ve tvém okolí za poslední rok?
Které změny naši krajinu a město vylepšují?
Které zásahy naší krajině ubližují?

Obsah

Obecná část

1. Orientace v místní krajině

Domov a svět ... 1
Okolí školy ... 2
Okolí domova ... 2
Polední stín ... 3
Světové strany ... 3
Na vyhlídce ... 4

2. Domov, obec

Poloha obce v krajině ... 5
Dopravní značky, dopravní kázeň ... 6
Spojení obce se sousedními obcemi ... 6
Dopravní nehoda ... 7
Radnice, obecní úřad ... 8
Služby v obci ... 8
Zdraví a bezpečnost občanů ... 9
Kultura a sport v obci ... 9
Zemědělství v obci ... 10
Výrobní podniky v obci ... 11
Životní prostředí v obci ... 11
Co víme o minulosti obce ... 12
Pověsti o obci a okolní krajině ... 12

3. Krajina mého domova

Poznávání okolní krajiny ... 13
Voda v krajině ... 14
Co dokáže déšť ... 15
Čistota pramenů a zdrojů pitné vody ... 15
Rekreační oblasti v obci a okolí ... 15
Historické památky v krajině ... 16
Jak se obec a okolí mění ... 16

Obec Letovice

4. Orientace v místní krajině

Domov a svět ... 17
Okolí školy ... 17
Okolí domova ... 18
Na vyhlídce ... 18

5. Domov, obec

Poloha obce v krajině ... 19
Sousední obce ... 19
Hlavní části obce ... 21
Uliční síť ... 22
Spojení obce se sousedními obcemi ... 22
Radnice, obecní úřad ... 23
Zdraví a bezpečnost občanů ... 23
Kultura a sport v obci ... 24
Výrobní podniky v obci ... 24
Zemědělství v obci ... 25
Životní prostředí v obci ... 25
Co víme o minulosti obce ... 26
Pověsti o obci a okolní krajině ... 27

6. Krajina mého domova

Poznávání okolní krajiny ... 28
Voda v krajině ... 29
Co dokáže déšť ... 29
Čistota pramenů a zdrojů pitné vody ... 29
Rekreační oblasti v obci a okolí ... 30
Historické památky v krajině ... 30
Jak se obec a okolí mění ... 31

Stvolová
Dolní Smržov
Novičí
Borotín
Skrchov
Slatinka
Vanovice
Meziříčko
Kochov
Drvalovice
43
Třebětín
Kladoruby
Pamětice
Letovice
Letovice
Zábludov
Vísky
sinov
Lhota
43
Podolí
Sudice
Bačov
Nýrov
Míchov
Zboněk
Sasina
374
Újezd
Chrudichromy
Svitávka
Sebranice
150
Mladkov
Boskovice
lavec
Voděrady
Skalice nad Svitavou
43
Drnovice
Lhota Rapotina
Jabloňany
Újezd u Boskovic
Krhov
374
Mapová data © Přispěvatelé OpenStreetMap, CC BY-SA

V rámci projektu byly vytvořeny tyto čítanky prvouky:

Součástí projektu je i Čítanka vlastivědy Boskovicka, Čítanka vlastivědy Poličska, pexeso a kvarteto.

MAS B+ MAS PV MAS SpRP

PROJEKT
Venkov – můj domov aneb „Víš, kde žiješ?“
JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKOU UNIÍ
Z EVROPSKÉHO ZEMĚDĚLSKÉHO FONDU PRO ROZVOJ VENKOVA
v rámci osy IV LEADER, opatření IV. 2.1 Realizace projektů spolupráce
Programu rozvoje venkova ČR

LEADER
MAS Sdružení pro rozvoj Poličska o.s.
MAS Boskovicko PLUS
Místní akční skupina Partnerství venkova
PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí.